

Služby v církvi

Návrh věroučné sekce naukového výboru

VIII. sněmu ČČSH

Předloha č. 2

Sněmovní centrum
Wuchterlova 5
166 26 Praha 6
e-mail: snem@ccsh.cz

Červenec 2014

I. Poslání Boží církve ke službě

1. Základ služby církve v Synově poslání Otcem

- I.1.1. Bůh Otec poslal do světa podle svého odvěkého a láskyplného záměru¹ svého Syna, aby vykoupil svět i lidstvo a přinesl mu plnost života v Božím království. Toto poslání uskutečňoval Ježíš Kristus v jednotě s Otcem hlásáním evangelia a službou² všem hříšným, nemocným a potřebným. Dověřil toto poslání svou smrtí na kříži, vzkříšením a sesláním Ducha svatého v plnosti.
- I.1.2. Syn, poslušný Otce, konal Boží dílo spásy a shromažďoval kolem sebe Dvanáct apoštolů a další učedníky, muže a ženy, které vyučoval a připravoval pro spoluúčast na díle evangelia.³
- I.1.3. Po svém vzkříšení Ježíš posílá apoštoly a další svědky ke všem lidem, aby získávali učedníky, křtili je a učili zachovávat vše, co jim přikázal.⁴ Při tom jim udílí zaslíbení své stálé přítomnosti a k tomuto dílu je zmocňuje Duchem svatým.

2. Základ služby církve v poslání a zmocnění apoštolů vzkříšeným Kristem

- I.2.1. V poslání a zmocnění apoštolů vzkříšeným Kristem má svůj trvalý základ poslání a zmocnění ke službě Bohu i lidem.
- I.2.2. Poslušným a věrným konáním tohoto poslání církve se ve světě zpřítomňuje a uskutečňuje Boží spásný záměr až do jeho konečného završení v plnosti Božího království.
- I.2.3. Každý věřící má na tomto poslání svůj osobní podíl odpovědnosti. K jeho naplňování se mu dostává i konkrétního zmocnění a obdarování (charisma) Ducha svatého.

3. Kněžství Boží církve - všeobecné kněžství pokřtěných

- I.3.1. Vlastním knězem Božího lidu je obětovaný a vzkříšený Kristus.⁵

¹ Ef 1,9-10

² Viz např. starý christologický titul SLUŽEBNÍK (hebr.: ebed; ř.: díλος event. diakonos), výrazně Fp 2,7 v návaznosti na prorocství Iz zejména Iz 52,13-53,12 a další tzv. evedské texty. Také Ježíšův celý pozemský život a poslání je vykládáno jako služba, např. Mk 10,45.

³ Mk 3,13-19; Mt 10,1-4; L 6,12-16

⁴ Mt 28,19-20; viz dále Mk 16,15; L 24,46-48; J 20,21; Sk 1,8

⁵ sr. Preambule Řádu duchovenské služby ČČSH

- I.3.2. Všeobecné kněžství Boží církve spočívá v konkrétní účasti na Kristově životě, zejména na oběti kříže i slávě vzkříšení, v oslavě Boha⁶ a ve zmocnění každého věřícího Duchem svatým ke svědectví evangelium slovem i životem.⁷
- I.3.3. Účast na kněžství Boží církve je každému pokřtěnému výzvou a úkolem, aby své osobní duchovní dary a povolání uplatňoval a rozvíjel. Těmito duchovními dary tak přispíval k růstu a jednotě církve, k šíření evangelia ve světě a sloužil k naplňování Božího spásného záměru s každým člověkem, lidstvem a celým stvořením.
- I.3.4. Toto uplatňování povolání a rozvíjení duchovních darů každého pokřtěného se děje rozmanitými způsoby: zejména jasným přiznáváním se ke Kristu Ježíši a jeho evangelium za všech okolností, každodenní četbou Písma, přemýšlením o pravém křesťanském učení a modlitbou, aktivním zapojením se do života církevní obce, pravidelnou a aktivní účastí na bohoslužbě,⁸ slavením večeře Páně, přijímáním dalších svátostí, křesťanským vedením vlastní rodiny a výchovou dětí, zastáváním biblických principů a hodnot v osobním i společenském životě, konkrétními projevy pomoci potřebným a také vírou motivovaným zápasem o spravedlnost, svobodu a lidskou důstojnost.

4. Kněžství svátostné

- I.4.1. Svátostné kněžství je odvozeno od kněžství Ježíše Krista a Boží církve jako jeho těla. Nositelé svátostného kněžství přijímají zvláštní odpovědnost za vedení duchovní správy církve a za všestrannou péči o obětní obecnost obce.⁹
- I.4.2. Děje se tak zejména kázáním a vyučováním Božího Slova, vedením bohoslužeb, vysluhování svátostí a pastýřskou péčí. Svátostné kněžství znamená účast na jednotě tří úřadů Kristových: učitelském (prorockém), kněžském (obětním) a pastýřském (královském).
- I.4.3. Svátostné kněžství je v Církvi československé husitské podle převzaté tradice¹⁰ vnitřně strukturováno jako služba kněží, jáhnů a biskupů. Kněží a

⁶ Já jsem tě oslavil na zemi, když jsem dokončil dílo, které jsi mi světil (J 17,4).

⁷ sr. Základy víry ČČSH, ot. 344

⁸ Věřící se podílejí na přípravě a konání bohoslužby (hudební doprovod, zpěv, zapojení dětí do bohoslužby), lektori při liturgii a svátostných obřadech slouží četbou příslušných biblických textů a modlitbami.

⁹ Základy víry ČČSH, ot. 345

¹⁰ zejména Farský, K.: Svěcení a zřizování duchovních ČČS in Zpráva o I. sněmu ČČS 1924

jáhni jsou k této službě svěcení. Biskupové jsou ke své službě zřizování (ordinování).

I.4.4. Pojetí svátostného kněžství po teologické stránce formulují Základy víry ČČSH a preambule Řádu duchovenské služby.

Po liturgické stránce Bohoslužebná kniha ČČSH, Bohoslužebný řád a Obřadní příručka (Agenda).

Po církevně-právní stránce Ústava ČČSH a další řády. Práva a povinnosti kněze jsou specifikovány Řádem duchovenské služby.

5. Učitelská služba církve

I.5.1 Ježíš Kristus je v evangeliích také nazýván učitelem, jenž přišel od Boha a má moc (J 3,2; Mt 1,22). Po Jeho ukřižování a vzkříšení se učení ujímají apoštolové (Sk 4,2;2,42). Učení věnuje zvláštní péči Pavel (1 K 4,17; Ko 1,28), který je odkazuje svým žákům (2 Tm 4,2; Tt 1,9). V novozákonních obcích byli nositeli charismat vedle apoštolů a proroků také učitelé (1 K 12,28nn, Sk 13,1). Posláním učitelské služby v ČČSH je na učení ČČSH a jejím výkladu Písma svatého odpovědně ve světle Božího slova a pod mocí Kristova ducha v akademické svobodě dále pracovat. V Církvi československé husitské je postavení učitelské funkce symbolicky vyjádřeno a realizováno virilním členstvím husitského kněze - představitele učitelského sboru Husitské teologické fakulty UK v Ústřední radě ČČSH a účastí učitelů na synodách a dalších shromážděních. Ke službě učitelské v programu teologie, obor husitská teologie, na Husitské teologické fakultě UK uděluje Církev československá husitská svým příslušníkům zvláštní svolení.

6. Další služby podílející se na duchovní správě církve

I.6.1. Na službě učitelské a pastýřské se v Církvi československé husitské podílejí také kazatelé, katecheté a pastorační asistenti. K této službě jsou církví pověřováni nepsvatostným obřadem pověření a vyslání.

I.6.2. Zvláštní formou je služba starších, která spočívá v účasti na správě a vedení konkrétní církevní obce, diecéze nebo celku církve. K této službě jsou členové církve voleni na určité funkční období a následně vyslání nepsvatostným obřadem spojeným se slibem.¹¹ Spolu s duchovními pečují o křesťanský život společenství.

¹¹ Obřadní příručka ČČSH. Agenda. První část. Slib rady starších

II. Služba kazatelů, katechetů a pastoračních asistentů

1. Společný charakter služby kazatelů, katechetů a pastoračních asistentů

- II.1.1. Církev československá husitská vytváří rozmanité formy služby, kterými se věřící podílejí na činnosti učitelské a pastýřské. Od počátků církve se jednalo o službu učitelů náboženství (katechetů), nejen duchovních, ale i laiků. Po II. světové válce byla vytvořena služba kazatelská. V nové situaci, kdy církev rozvíjí pastorační a sociální činnost, osamostatnila službu pastoračních asistentů.
- II.1.2. Základem těchto forem služeb je všeobecné kněžství všech věřících.¹² Kazatelé, katecheté a pastorační asistenti se podílejí na duchovenské službě; speciálně službou učitelskou, pastýřskou a sociální. Nekonají však službu svátostnou.
- II.1.3. Praxi těchto forem služby určují řady církve.¹³

2. Pověření ke službě kazatelů, katechetů a pastoračních asistentů

- II.2.1. Těmito službami církev pověřuje své členy, kteří splňují základní kritéria (víra, vokace,¹⁴ duchovní zralost, účast na životě obce a doporučení od obce; občanská a mravní bezúhonnost, odborná příprava, schopnost vykonávat daný úkol).
- II.2.2. Pověření k těmto službám koná církev podle svých řádů rozhodnutím příslušného svého orgánu a následnými mimosvátostnými liturgickými obřady zvanými „Pověření a vyslání kazatele“, „Pověření a vyslání katechety“, „Pověření a vyslání pastoračního asistenta“ obsaženými v Obřadní příručce (Agendě).¹⁵
- II.2.3. Podstatným znakem těchto obřadů je slib kandidáta této služby, modlitba se vztaženými rukama konaná biskupem či jeho zástupcem za účasti shromážděné obce a jeho prohlášení kazatelem, (katechetou či pastoračním asistentem) podle řádů Církve československé husitské. Pověření k těmto službám narozdíl od svěcení kněžstva nemusí mít celoživotní charakter.

3. Služba kazatelů

¹² Základy víry ČČSH, ot. 344

¹³ zvláště Ústava ČČSH čl. 11 a Řád duchovenské služby ČČSH § 7

¹⁴ Z lat. vox = hlas, volání. V případě kněží se vyžaduje jejich vocatio interna (vnitřní povolání) a vocatio externa (vnější pověření).

¹⁵ Obřady ČČSH. Agenda 3. část. – pracovní text

- II.3.1. K pověření službou kazatele je podmínkou teologické vzdělání. Nutné je alespoň úspěšné absolvování zkoušky z teologických základů ČČSH.¹⁶
- II.3.2. O pověření a ustanovení do služby kazatele rozhoduje svým usnesením příslušný církevní orgán. Obřad „Pověření a vyslání kazatele“ koná biskup nebo jím pověřený zástupce za účasti shromážděné obce.
- II.3.3. Kazatel ustanovený v duchovní správě je odpovědný za svou činnost příslušnému duchovnímu a církevnímu orgánu podle svého ustanovení.
- II.3.4. Kazatel je oprávněn samostatně konat bohoslužbu Slova, pobožnosti s kázáním, vyučovat, konat pohřební obřady, pastorační návštěvy a rozhovory, rozvíjet misijní činnost.
- II.3.5. Církev rozlišuje ve své praxi služby kazatelů z povolání (ve služebním poměru) a kazatelů dobrovolných (externí výkon služby).
- II.3.6. Při obřadech kazatel užívá kazatelský talár.

4. Služba katechetů

- II.4.1. K pověření službou katechety na školách je podmínkou teologické a pedagogické vzdělání. K pověření vyučovat v náboženské obci se požaduje absolutorium zkoušky z teologických základů ČČSH, jehož součástí je i speciální katechetická příprava.
- II.4.2. O pověření a ustanovení do služby katechety rozhoduje svým usnesením příslušný církevní orgán. Obřad „Pověření a vyslání katechety“ koná biskup nebo jím pověřený zástupce za účasti shromáždění obce.
- II.4.3. Katecheté ustanovení při náboženské obci či výchovných a vzdělávacích zařízeních jsou odpovědní za svou činnost příslušnému církevnímu orgánu podle svých ustanovení.
- II.4.4. Katecheté vyučují náboženství ve školách a jiných výchovných a vzdělávacích zařízeních a v rámci náboženské obce vedou skupiny dětí, mládeže a dospělých. Mohou též vést katechetické přípravy ke svátostem. Organizují další práci s dětmi a mládeží včetně misijní činnosti.
- II.4.5. Katecheté vedou pobožnosti pro děti a mládež (s kázáním) či jiné obřady, které je oprávněn konat kazatel.

5. Služba pastoračních asistentů

- II.5.1. K pověření službou pastoračního asistenta je podmínkou teologické vzdělání. Nutné je alespoň úspěšné absolvování zkoušky z teologických základů ČČSH, se zvláštním zřetelem na pastorační a psychosociální studia.

¹⁶ O povolání a přípravě duchovních ČČSH 2007

- II.5.2. O pověření a ustanovení do služby pastoračního asistenta rozhoduje svým usnesením příslušný církevní orgán. Obřad „Pověření a vyslání pastoračního asistenta“ koná biskup nebo jím pověřený zástupce za účasti shromážděné obce.
- II.5.3. Pastorační asistenti ustanovení při náboženské obci či jiných zařízeních jsou odpovědní za svou činnost příslušnému duchovnímu a církevnímu orgánu podle svých ustanovení.
- II.5.4. Pastorační asistenti pomáhají při pastorační a sociální práci a při provozu obce. Konají pastorační návštěvy v domácnostech, zdravotnických a sociálních zařízeních, podílejí se na přípravách a realizování různých misijních a sociálních aktivit obcí. Konkrétní náplň jejich činnosti je specifikována podle místních potřeb a podmínek.
- II.5.5. Pastorační asistent při výkonu své činnosti neuzívá duchovenský ani kazatelský talár.

III. Služba jáhnů

1. Služba jáhnů v tradici a praxi Církve československé husitské

- III.1.1. Církev československá husitská ve svých počátcích v návaznosti na tradici obecné církve přejala praxi jáhenského svěcení.¹⁷
- III.1.2. Ve svém dalším vývoji přistupovala v různých obdobích k praxi jáhenského svěcení různým způsobem. V některých případech předcházelo kněžskému svěcení. Jindy bylo kněžské svěcení uděleno bez předchozího jáhenského svěcení. Někdy byla jáhenská služba chápána jako celoživotní poslání.
- III.1.3. Praxi jáhenské služby v Církvi československé husitské určují řády.¹⁸ Jáhen je duchovním podle stupně dosažené způsobilosti.

2. Trvalý a svátostný charakter jáhenské služby

- III.2.1. Jáhenská služba je chápána jako trvalý dar, celoživotní úkol, stálé svědectví a přispívá k plnosti a rozmanitosti služeb Kristovy církve.¹⁹

¹⁷ Farský, K.: Svěcení a zřizování duchovních in Zpráva o I. sněmu ČČS 1924; Farský, K.: ČČS Stručně informace o náboženských názorech 1925, str. 50: „Církev podržela svěcení jáhnů a kněží“; Farského Agenda in Zpěvník písní duchovních ČČS 1927, s. 358nn

¹⁸ Především Ústava ČČSH čl. 10, odst. 2; Řád duchovenské služby ČČSH § 6

¹⁹ Obřady ČČSH. Agenda 3. část. – pracovní text, Obřad jáhenského svěcení.

III.2.2. Jáhni konají ve spolupráci s kněžími nejen zvěstovatelskou, pastorační a sociální práci, ale ve vymezené míře též svátostnou službu (křest, útěcha nemocných, svátost manželství).

III.2.3. Jáhenská služba může být podobně jako kněžská služba celoživotním posláním nebo může být pojata jako příprava na kněžskou službu.

3. Obřad jáhenského svěcení

III.3.1. Pro ustanovení ke službě jáhna je nezbytné předchozí jáhenské svěcení.²⁰

III.3.2. Toto svěcení se koná podle Obřadní příručky ČČSH (Agendy).²¹ Tento obřad jáhenského svěcení vychází z Farského Agendy.

III.3.3. Tento obřad podržuje podstatné prvky kněžského svěcení: vzývání Ducha svatého, slib, vzkládání rukou a slova „*Osvěcuj a posiluj tě Bůh Duchem svým svatým.*“ Tím se odlišuje od obřadu pověření službou kazatele.

IV. Služba kněží

1. Kněžská služba v tradici a praxi ČČSH

IV.1.1. Církev československá husitská zachovává od svého počátku praxi svátostného kněžství. Její východisko představuje věroučný referát dr. K. Farského „Svěcení a zřizování duchovních ČČS“ přednesený na I. sněmu Církve československé 1924²² a obsahující také řád svěcení kněží.

Kněží jsou svěcení po náležitě přípravě za účasti biskupa a spolusvětitelů (duchovních i laiků).²³ Od roku 1947 se v Církvi československé husitské uděluje kněžské svěcení také ženám.

2. Pojetí kněžské služby

IV.2.1. Úkolem a smyslem svátostného kněžství je „*všestranná péče o obětní obecenství obce konáním bohoslužeb, hlásáním Slova Božího, vysluhováním svátostí a pastýřskou službou.*“²⁴ Kněží jsou povoláni a pověřováni k tomu,

²⁰ Ústava ČČSH čl. 10, odst. 2

²¹ Obřady ČČSH. Agenda 3. část. – pracovní text

²² viz Zpráva o I. řádném sněmu ČČS, Praha 1924 s. 153nn

²³ cit. Farský, K.: Odlišné názory v ČČS o věcech víry: „*Svěcení kněžstva konáme jako zřízení osob způsobilých k úřadu duchovnímu, aniž by tím zřizovaný vyjímán byl z obecenství věřících. Obřad zřizovací koná biskup s kněžími i nekněžími skládáním rukou, které je symbolem pravomoci církevní. O tomto zřizování držíme, že jest původní souvislé posloupnosti z dob apoštolských.*“

²⁴ Základy víry ČČSH, ot. 345

aby v liturgickém dění shromážděné obce předsedali zpřítomnění Kristovy oběti, sloužili svátostmi, zvěstovali Boží slovo, vyučovali evangelium a pastýřsky pečovali o společenství Božího lidu.

- IV.2.2. Svátostné (služebné) kněžství sjednocuje podle nauky Církve československé husitské základní aspekty Kristova spásného díla (tradičně tři „úřady“ Krista): učitelský (prorocký), kněžský (obětní), pastýřský (královský). Proto kněz dostává při svěcení symbolicky Bibli (učitelská služba), kalich s vínem a patenu s bohoslužebným chlebem (kněžská služba) a štolu (pastýřská služba).
- IV.2.3. V Církvi československé husitské představuje služba kněží základní podobu svátostného kněžství v jeho plnosti.
- IV.2.4. Svěcení se v Církvi československé husitské neopakuje. Svátost svěcení je trvalým darem. Zavazuje kněze, aby jej ve společenství církve stále rozvíjel a uplatňoval ve službě Bohu a potřebným.

3. Obřad kněžského svěcení

- IV.3.1. Podstatu a podobu svěcení kněžstva vyjadřují Základy víry ČČSH.²⁵ Přesný průběh obřadu svěcení obsahuje Obřadní příručka Církve československé husitské (Agenda).²⁶
- IV.3.2. Svěcením je uchazeč zmocňován a vybavován potřebnými dary Ducha svatého ke službě učitelské, kněžské a pastýřské v Kristově církvi. Děje se tak zvyváním Ducha svatého a vzkládáním rukou ve společenství obce.
- IV.3.3. Podstatou svátosti svěcení kněžstva je prosba o Ducha svatého a vzkládání rukou se slovy: „*Osvěćuj a posiluj tě Bůh Duchem svým svatým k věrné službě učitelské, kněžské a pastýřské.*“²⁷
- IV.3.4. Podmínkou svěcení je povolání ke kněžské službě, duchovní zralost, odborná připravenost a schopnost vykonávat povolání kněze.
- IV.3.5. Církev udílí svěcení osobám způsobilým a osvědčeným. Proto dbá na pečlivou přípravu ke kněžství, která má charakter duchovního vedení (spirituální formace, modlitební zápas o povolání, osvojování si a prohlubování kněžské spirituality), odborného studia teologie²⁸ a praktické přípravy pro tuto službu.
- IV.3.6. Obřad kněžského svěcení vede biskup. Na obřadu svěcení se podle tradice a řádu církve podílejí také spolusvětitelé z řad duchovních i laiků.

²⁵ Základy víry ČČSH, ot. 342 a 343.

²⁶ Obřadní příručka ČČSH. Agenda. První část, Praha 2006. Svátost kněžského svěcení s. 93-97

²⁷ cit. Obřadní příručka ČČSH. Agenda. První část, Praha 2006. Svátost kněžského svěcení s. 97

²⁸ Ústava ČČSH čl. 10 odst. 2; dokument O povolání a přípravě duchovních ČČSH přijatý CZ 2007

IV.3.7. Kandidát kněžství v liturgickém shromáždění vyznává víru církve a skládá kněžský slib. Tím vyjadřuje vědomí svého povolání, připravenost odevzdat se kněžské službě celým životem a konat ji věrně v poslušnosti Kristu a Božímu slovu podle řádů církve.

4. Ustanovení a uvedení do služby (instalace)

IV.4.1. K vykonávání kněžské služby je vedle svátosti svěcení potřebné také ustanovení do funkce v církvi nebo ve specifických službách dle řádů CČSH.

IV.4.2. Faráři a další duchovní jsou do své funkce v obci uváděni nesvátostrným liturgickým obřadem „Uvedení do služby faráře (duchovního)“ obsaženým v Obřadní příručce CČSH (Agendě).²⁹

5. Duchovní a etický nárok plynoucí ze svěcení

IV.5.1. Ze svěcení - oddělení³⁰ ke kněžské službě vyplývá trvalý duchovní a etický nárok pro všechny oblasti života kněze. Kněžství obecné i svátostné má být celoživotní účastí v Kristově kříži a jeho oběti.³¹ Kněz má svým způsobem života dosvědčovat duchovní a etické hodnoty evangelia Kristova.³²

IV.5.2. Svěcení je milníkem na cestě trvalé duchovní formace. Její nepostradatelnou součástí je každodenní četba Písma, modlitba chval i vytrvalá modlitba za svěcenou obec a celou církev i všechny potřebné, osobní zápas o rozněcování daru milosti, pravidelné zpytování svědomí, přijímání svátostí, zvláště pokání (doporučuje se osobní zpověď) a večere Páně, odpovědná příprava na službu i kolegiální přístup k sestřím a bratrům v duchovenské službě.

IV.5.3. Ze svěcení vyplývá také etický nárok na poctivý a čestný život kněze podle Božího přikázání. Kněz Církve československé husitské má možnost se rozhodnout pro život ve svátostném manželství.

V. Služba biskupů

²⁹ Obřady CČSH. Agenda 3. část. – pracovní text

³⁰ Sk 13, 2

³¹ Ř 6,12-23; Ga 2,19b-20a; Ga 5,4

³² 1 Tm 4,12b.16

1. Biskupská služba v tradici a praxi Církve československé husitské

- V.1.1. Biskupskou službu převzala Církev československá husitská ve svých počátcích z tradice obecné církve a stále ji zachovává.
- V.1.2. Biskup je kněz zvolený zástupci církve, duchovními i laiky, a pověřený konat v obvodu diecéze dozorčí službu³³ nad řádným zvěstováním Božího slova, konáním svátostí a řádným křesťanským životem jednotlivých obcí. Jeho služba není v Církvi československé husitské chápána jako vyšší stupeň kněžství, od něhož by se odvozovaly tzv. stupně nižší.
- V.1.3. Ve svých počátcích usilovala Církev československá husitská o zajištění svěcení jí zvolených prvních biskupů jinou sesterskou křesťanskou církví v tradičně pojeté apoštolské posloupnosti podle biskupské linie. Na svém I. sněmu (1924) dospěla k rozhodnutí zřizovat své biskupy po kněžské linii. Na prosbách o Ducha svatého a vzkládání rukou se podílí duchovní a laici (starší),³⁴ neboť biskupská služba má svůj původ v kněžství Kristově i kněžství Božího lidu.³⁵ Teologicky je toto pojetí církevního úřadu vyjádřeno v referátu dr. Karla Farského Svěcení a zřizování duchovních CČS,³⁶ předneseném na I. sněmu CČS (1924), a v následně přijatém Řádu zřizování biskupů³⁷ (1924).
- V.1.4. Apoštolské posloupnosti si CČSH cení jako viditelného znamení příslušnosti k apoštolskému svědectví a prvotní církvi.

2. Biskupská služba v současných rádech a praxi církve

- V.2.1. Základní ustanovení týkající se biskupské služby a funkce obsahuje Ústava CČSH³⁸ a další řády církve.³⁹

³³ „.... biskupské svěcení jest úkon pravomoci, kterým církev zmocňuje kandidáta k dozorčí činnosti nad životem církevním určitého okruhu.“ Farský, K.: Svěcení a zřizování duchovních CČS in Zpráva o I. řádném sněmu Církve československé, Praha 1924, s. 177. Dále: „Biskup v CČS je kněz, který je církvi pověřen, aby dozíral nad duchovní správou celé církve nebo její části.“ Učení náboženství křesťanského pro věřící CČS, IV, 5 G, Praha 1931

³⁴ Toto pojetí úřadu a svěcení je odvozováno 1) biblicky ze Sk 13,1-4 (vyslání Pavla a Barnabáše) a Pavlovy praxe ustanovovat starší v jím založených církvích a 2) z praxe české reformace, zejména zřízení prvních biskupů Jednoty bratrské, jež bylo v podání Palackého součástí obřadu zřizování biskupů, viz Řád zřizování biskupů in Zpráva o I. řádném sněmu Církve československé. Praha 1924, s.178-179

³⁵ Viz Řád duchovenské služby CČSH, Preambule; Základy víry CČSH, ot. 342, 344-346

³⁶ in Zpráva o I. řádném sněmu Církve československé. Praha 1924, s. 153-177

³⁷ Přijat na základě usnesení I. sněmu z 28. 8. 1924 následně naukovým výborem dne 8. 11. 1924, in Zpráva o I. řádném sněmu CČS. Praha 1924, s. 177-186

³⁸ Ústava CČSH čl. 33 odst. 1, čl. 40 a 41

- V.2.2. Biskup je volen do své funkce diecézním shromážděním na stanovené funkční období. Podmínky volitelnosti a pravidla volby určují blíže ustanovení řádů církve.⁴⁰
- V.2.3. Základní práva a povinnosti biskupa vyjmenovává Řád duchovenské služby.⁴¹
- V.2.4. Biskup, jemuž je svěřeno vést duchovní správu diecéze, koná dozorcí, učitelskou, svátostnou a pastýřskou službu ve svěřeném obvodu. „*Biskup (patriarcha) vysluhuje se spolusvětiteli svátost svěcení kněžstva a s duchovním a s pověřeným členem rady starších svátost biřmování. Vysluhuje všechny další svátosti a koná mimosvátostné úkony*“⁴² a podílí se také na ordinaci zvolených biskupů.
- V.2.5. Vedle výše uvedených úkolů pastýřských se biskup též jako předseda diecézní rady a člen ústřední rady ve spolupráci s orgány diecéze a církve v příslušném státě či v celé církvi spolupodílí na celkové správě diecéze a církve.

3. Zřizování (ordinace) a uvedení do úřadu (instalace)

- V.3.1. Zvolený biskup je do služby uveden liturgickým obřadem, který je tradičně nazýván zřizování biskupa (ordinace), a do své funkce právním aktem uvedení v úřad (instalace).
- V.3.2. Úkon zřizování biskupa a uvedení v úřad (instalace) je obsažen v Obřadní příručce ČČSH (Agendě).⁴³
- V.3.3. Obřad zřizování biskupa spočívá v prosbě o Ducha svatého, následném vzkládání rukou se slovy: „*Osvěcuji a posiluj tě, bratře (sestro) N. N., Bůh Duchem svým svatým k věrné službě biskupské.*“ Ruce na zřizování biskupa vzkládají biskupové, duchovní, laici (starší) zpravidla v počtu dvanácti.
- V.3.4. Úkon zřizování biskupa se neopakuje v případě znovuzvolení biskupa na další funkční období. V tomto případě se koná pouze akt uvedení do úřadu (instalace). Z tohoto faktu vyplývá, že úkon zřizování biskupa byl a je

³⁹ Organizační řád ČČSH § 46 a Řád duchovenské služby ČČSH § 8

⁴⁰ Ústava ČČSH čl. 42, odst. 2; Organizační řád ČČSH § 46-47; Řád duchovenské služby § 8, odst. 1; dále dokument věroučné sekce naukového výboru VIII. sněmu ČČSH ze dne 20. 10. L. P. 2005 zvaný Teologické podmínky volitelnosti do funkce patriarchy

⁴¹ Řád duchovenské služby ČČSH § 8, odst. 2-3

⁴² Cit. Obřadní příručka ČČSH. Agenda. První část. Praha 2006, s. 24

⁴³ Obřady ČČSH. Agenda 3. část - pracovní text, Obřad ordinace (zřizování) a instalace (uvedení do služby) biskupa.

v tradici Církve československé husitské⁴⁴ chápán jako neopakovatelný a trvalý.

- V.3.5. Obřad zřizování biskupa nese znaky svěcení: prosba o Ducha svatého doprovázená (symbolizovaná) vzkládáním rukou (svátostná materie), formule (svátostná forma) i neopakovatelnost tohoto aktu. Přesto není tento úkon v tradici Církve československé husitské chápán jako svátost. Tento způsob zřizování biskupa je návratem k prvokřesťanské praxi.⁴⁵
- V.3.6. Obřad uvedení v úřad spočívá ve slibu zvoleného biskupa věrně a odpovědně plnit úkoly své služby podle řádů církve i ve slibu přítomné církve podporovat zvoleného biskupa, modlit se za něj a spolu se podílet na jeho zodpovědnosti.

4. Biskupský sbor, pojetí autority, emeritní biskupové

- V.4.1. Biskupská služba je vykonávána kolegiálně. V diecézi tuto službu koná biskup ve spolupráci s vikáři, duchovenským sborem, staršími a všemi pokřtěnými. V celé církvi ji vykonává biskupský sbor ve vzájemné spoluodpovědnosti a ve spolupráci s celým duchovenským sborem.
- V.4.2. Biskupský sbor tvoří patriarcha a biskupové jednotlivých diecézí. Členové biskupského sboru jsou si navzájem rovni. Patriarcha není ostatním biskupům nadřazen.
- V.4.3. Autorita biskupa či jakéhokoliv nositele církevního úřadu se neuplatňuje mocí, nýbrž službou Bohu a církvi.⁴⁶ Spočívá především v živé osobní víře, v jeho stálé podřízenosti Kristu a obdarování charismaty Ducha svatého. Biskupové svou službu nekonají nad církví, nýbrž v církvi a s církví.
- V.4.4. Biskup svou službou rozpoznává a podporuje rozmanitá charismata věřících, koordinuje je a napomáhá k růstu církve k jednotě těla Kristova. Tato služba jednotě má výrazný ekumenický rozměr.
- V.4.5. Biskupové, jimž skončilo funkční období (emeritní biskupové), zůstávají dále církví zřízenými (ordinovanými) biskupy, avšak svou funkci nevykonávají, neboť nejsou instalováni pro dané funkční období. Mohou však v konkrétních případech při zachování řádů církve a se souhlasem nebo na základě pověření od biskupa v daném funkčním období či v situaci krajní nouze konat úkony příslušející biskupům.

⁴⁴ Do roku 1946 byli biskupové voleni doživotně. Teprve II. sněmem ČČSH v roce 1946 bylo zavedeno limitované funkční období. Avšak ani po této úpravě nebyl obřad zřizování biskupa opakován.

⁴⁵ Sk 13,1-3

⁴⁶ např. Mk 10,42-45; viz také formule: „*Jsem připraven snášet všechno pro sestry a bratry, aby i oni dosáhli spásy v Kristu Ježíši*“ z obřadu Uvedení do služby patriarchy in Obřady ČČSH. Agenda 3. část - pracovní text.

VI. Služba biskupa-patriarchy v Církvi československé husitské

- VI.1.1. V čele duchovní správy v Církvi československé husitské je patriarcha.
- VI.1.2. Patriarcha jako kněz a ordinovaný biskup je členem společenství biskupů Církve československé husitské jako první mezi rovnými. Patriarcha se od ostatních biskupů neliší vyšším stupněm kněžství, nýbrž rozšířením biskupské pravomoci kněžské, učitelské a pastýřské na oblast celé církve.⁴⁷
- VI.1.3. Funkce patriarchy v Církvi československé husitské je chápána jako duchovní autorita a služba k jednotě a růstu církve. Je služebník církve a nikoli nositel centralistické moci. Předpokladem je, aby patriarcha byl v Kristově lásce bytostně spjat s církví, se sestrami a bratřími, pro které koná svou službu.
- VI.1.4. Postavení a úkoly patriarchy blíže určují řády církve.⁴⁸

VII. Služba jako následování Krista ve společenství lásky

- VII.1.1. Duchovenská služba se uskutečňuje v následování Ježíše Krista ve společenství sesterské a bratrské lásky.⁴⁹
- VII.1.2. Všichni svěcení a pověření nositelé duchovenské služby jsou pod normou Kristova evangelia.⁵⁰
- VII.1.3. Církev československá husitská ve své ekleziologii od počátku zdůrazňuje princip služebnosti všech církevních úřadů, kolegiální duchovních a rovnost všech členů podílejících se na díle evangelia ve smyslu kněžství Boží církve.
- VII.1.4. Boží lid – duchovní i laici – jsou povoláni sloužit Bohu, světu i sobě navzájem svěřenými dary (charismaty), svědectvím o Kristu (martyria), bohoslužbou (leiturgia) a pomocí potřebným (diakonia). Cílem této služby je oslava Boha a spása člověka.

⁴⁷ Srov. Trtík, Z.: Kněžství Boží církve. in: Theologická revue 1976, s. 141

⁴⁸ Ústava CČSH čl. 48. odst. 1; čl. 58, odst. 1 a čl. 59; Organizační řád CČSH § 48, 49; Řád duchovenské služby CČSH § 11

⁴⁹ Fp 2,1-5

⁵⁰ Mk 10,35-45; Mt 12,15-21; 1 Pt 5,2-3

*„Autorita v církvi může být založena jen na vnitřní intelektuální i morální převaze, duchovní síle, povahové, mravní velikosti a zbožnosti, nikdy na moci.“
(F. Kovář)*

„Starejte se jako pastýři o Boží stádce u vás, ne z donucení, ale dobrovolně, jak to Bůh žádá, ne z nízké ziskovosti, ale s horlivou ochotou, ne jako páni nad těmi, kdo jsou vám svěřeni, ale buďte jim příkladem. Když se pak ukáže nejvyšší pastýř, dostane se vám nevádnoucího vavřínu slávy.“ (1 Pt 5,2)